

Demokracija i sigurnost

u Jugoistočnoj Evropi

Tema broja (Ne)sigurnost slobode

Vlado Ržinović
Kurt Bassuener
Bodo Weber
Toby Vogel
Jan Braathu
Janko Jordanov
Vladimir Putin
Muhamed Jusić
Lester A. Brown
Ronald Roberts
Edina Bećirević
Mirza Smajić

Cijena:
18KM / 9€

ISSN 1986-5708

IMPRESUM

Izdavač

Glavni urednik:
Zamjenica glavnog urednika:

Tehnički urednik:

Uređuje:

Stalna suradnja:

Savjet časopisa

Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi

• Godina 2 • broj 8/9 • 2011

ATLANTSKA INICIJATIVA

Udruženje za promicanje euroatlantskih integracija BiH
Sarajevo

Vlado Azinović

Edina Bećirević

Sead Turčalo

Redakcijski kolegij

Muhamed Jusić

Jasna Pekić

Asaf Alibegović

Lektura

Grafički dizajn

Godina

Izlazak ovog časopisa omogućili su:

Nerzuk Ćurak, (Sarajevo), predsjednik

Kurt Bassuener, (Sarajevo)

Vlatko Cvrtila, (Zagreb)

Marko Attila Hoare, (London)

Tihomir Loza (London)

Danko Plevnik, (Zagreb)

Žarko Petrović, (Beograd)

Tanja Topić (Banja Luka)

Zinaida Lakić

Alma Hrasnica

2011.

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske u BiH,

Ambasada Kraljevine Norveške u BiH

Napomena:

Mišljenja iskazana u tekstovima objavljenim u ovom broju odražavaju osobne stavove autora, a ne nužno i redakcije časopisa ili Atlantske inicijative.

Časopis Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi je indeksiran i dostupan u punom tekstu u Central and Eastern European Online Library (CEEOL). (<http://www.ceeol.com>)

Sadržaj

UVODNIK

REGIONALNA SIGURNOST

- 3** Nerzuk Ćurak
ISPUNJAVANJEM UVJETA DO
KONAČNOG NESTANKA
- 5** Vlado Azinović, Bodo Weber i Kurt Bassuener
POSTOJI LI MOGUĆNOST OBNOVE
ETNIČKOG NASILJA U BIH?

- 11** Toby Vogel
IGRA SA VISOKIM ULOZIMA NA BALKANU

- 13** Vlado Azinović
SREĆA I SLUČAJNOST – TEMELJI OPĆE
SIGURNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

- 17** Jan Braathu
ZADRŽAT ĆEMO KURS

- 25** Janko Jordanov:
BOSNA I HERCEGOVINA U KINESKOJ
VANJSKOPOLITIČKOJ STRATEGIJI

- 29** Vladimir Putin
NOVI PROJEKAT INTEGRACIJE ZA EUROAZIJU:
BUDUĆNOST KOJA SE RAĐA DANAS

- 33** Muhamed Jusić
TRAGANJE ZA NOVOM STRATEGIJOM PREMA
„MUSLIMANSKOM SVIJETU“

- 41** Lester A. Brown
NOVA GEOPOLITIKA HRANE

- 47** Ronald Roberts
OSLOBOĐENJE POMOĆU ILUZIJE.
ZAMISAO I STVARNOST U STVARANJU SIGURNOSTI

PRIKAZ

IZ AKADEMSKE RADIONICE

- 51** Edina Bećirević
NERZUK ĆURAK: IZVJEŠTAJ IZ PERIFERNE ZEMLJE.
GRAMATIKA GEOPOLITIKE, FAKULTET
POLITIČKIH NAUKA, SARAJEVO, 2011.

- 57** Mirza Smajić
SEKURITIZACIJA SVAKODNEVNIH POLITIKA

Udruženje građana Atlantska inicijativa iz Sarajeva je nevladina i neprofitna organizacija za promicanje euroatlantske ideje u Bosni i Hercegovini i podršku naporima za integraciju BiH u Sjevernoatlantski savez (NATO) i Evropsku uniju.

Cilj Atlantske inicijative je svojim aktivnostima doprinijeti stvaranju društva znanja u BiH koje će omogućiti građanima da ključne odluke o svojoj i budućnosti zemlje donose na temelju informiranog mišenja i činjenica, a ne na temelju predrasuda, jednostranih interpretacija, propagandičkih, ideoloških ili dogmatskih postavki.

Osnivači i članovi Atlantske inicijative su članovi akademске zajednice – profesori, asistenti i studenti više fakulteta Univerziteta u Sarajevu, kao i građani koji svojim znanjima i različitim aktivnostima žele objasniti važnost euroatlantske integracije BiH, te dubinu i značaj političkih, ekonomskih, sigurnosnih i društvenih promjena koje će ta integracija donijeti.

Časopis "Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi" jedan je od naših projekata koji provodimo u partnerstvu sa vladama Ujedinjenog Kraljevstva i Kraljevine Norveške. Zahvalni smo za podršku NATO Štabu u Sarajevu, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Ministarstvu odbrane BiH, te George Marshall Alumni asocijaciji u Bosni i Hercegovini. Više informacija o našim aktivnostima možete doznati na web portalu www.atlantskainicijativa.org.

UVODNIK

Nerzuk Čurak

Ispunjavanjem uvjeta do konačnog nestanka

Početkom decembra 2011. u Sarajevu je objavljena knjiga *Bosna u fokusu, drugi politički izazov Christiana Schwarz-Schillinga*, čiji su priredivači i koautori Erich Rathfelder i Carl Bethke. Izdavač knjige je izdavačka kuća Kult-B.

Iznimna je važnost ove knjige koja, kroz svojevrsnu hagiografiju Schwarz-Schillinga povodom njegovog 80. rođendana, na dokumentarno-vrijednosnoj osnovi analizira povijest naše sadašnjosti, dubinski secirajući neuspjeh međunarodne politike u zemlji čiju je unutrašnju strukturu međunarodna zajednica inicijalno zamislila kao političku instalaciju koja zahtijeva stalnu imperijalnu upravu.

Terenski igrač međunarodne volje u Bosni i Hercegovini svih ovih godina bio je visoki predstavnik, a u plejadi inozemnih upravitelja važno mjesto zauzimao je dobri Nijemac kojeg je za tu tešku funkciju de facto preporučila njegova prethodna historija autentičnog političkog i prijateljskog angažmana za Bosnu i Hercegovinu. Nažalost, na funkciji isturenog igrača, unutar sebe podijeljene međunarodne zajednice, Schwarz-Schilling je, bez konsenzualne političke volje koja bi ga podržala, otjeran s funkcije visokog predstavnika jer je, zorno svjedoči knjiga, htio zbiljski participirati u izgradnji Bosne i Hercegovine sukladno ključnim evropskim principima i vrijednosnim kriterijima.

Jedinstvo etike i politike koje je nastojao ugraditi u ambivalentni svijet međunarodne uprave ironizirano je, kako od domaćih tako i PIC političara, zbog Schwarz-Schillingovog stava da se Bosna i Hercegovina ne može izgraditi kao samoodrživa politička zajednica upraviteljskom politikom, kojoj svrha nije izgradnja bosanskohercegovačke države i društva već povlačenje međunarodnih institucija, građenjem hipokrizijske argumentacije kako je dejtonska BiH sposobna sama sobom stići u Bruxelles.

Bio sam neprijatno iznenaden Schwarz-Schillingovim vrlo kritičkim osvrtima na intelektualnog gurua evropske vanjske i sigurnosne politike Roberta Coopera, autora hvaljene knjige *The Breaking of Nations: Order and Chaos in the Twenty-First Century*, u kojima bivši visoki predstavnik iznosi ocjene o „nekompetenciji, taštini i površnosti evropskih institucija“ zabrinutih za svoje birokratske procedure, koje su u agendi EU-a važnije od pitanja hoće li Bosna i Hercegovina opstatiti i razvijati se kao država. (O čorsokaku u kojemu se nalazi EU s odsudnom zabrinutošću ovih dana progovara i filozof evropske federalne utopije Jürgen Habermas, očajan zbog evropske birokratije koja je zaboravila suštinu.)

Posredstvom Schwarz-Schillingove argumentacije, koja nas otvoreno suočava s tamnim mjestima međunarodne uprave u Bosni i Hercegovini, otvaraju se pitanja koja na dramatičan način nagovještavaju teško doba ovovremene povijesne egzistencije Bosne i Hercegovine. Zahtjev predsjednika unitarnog i logikom mirovnog ugovora povlaštenog entiteta da se

daljnji pregovori s Evropskom unijom odvijaju na dvije odvojene tračnice (jedna agenda za RS, druga za FBiH) najveći je izazov za evropsku misiju u BiH. Logika evropskog birokratskog uma nije daleko od promocije stava „pustiti da sve ide svojim tokom, sve do podjele“. Budući da je u toj ideji sadržana idea permanentnog nasilja, opinion makeri EU-a koji smatraju da je podjela BiH najlakša opcija za novu dionicu evropskog proširenja, uz sekundiranje islamofobičnih intelektualnih barbari, nastaje stvoriti ambijent u kojem će sve političke elite u Bosni i Hercegovini pristati na podjelu kako bi se izbjeglo nasilje. To je karta na koju igraju banjalučki i beogradski režimi, jer su pravilno procijenili da proizvodnjom novog sociokulturnog stanja ne mogu ništa važno izgubiti.

Pozivanjem na dejtonski mirovni ugovor uz njegovu kontinuiranu negaciju stvoren je dugotrajni mehanizam agoniziranja države. Taj primitivni politički instrument, nažalost, uspijeva jer nema adekvatnog odgovora kojim će se sankcionirati nastojanja da zemlja iznutra konačno poludi i svoju šizofrenu strukturu ovjeri internim urušavanjem.

Da bi se taj proces zaustavio, jedan od rijetkih mehanizama koji još uvijek ostaje kao djelotvorna snaga jest nametanje ustavnih promjena na matrici logičnog rezoniranja da je vanjska uprava za jednu zemlju odgovorna sve dok zemlja ne dođe u poziciju ničim ugrožene samoodrživosti. Nažalost, dosadašnja nastojanja za ustavnom reformom srušena su, kako unutrašnjim radom nacionalističkih sila u Bosni i Hercegovini tako i stvarnom nezainteresiranošću međunarodne zajednice za zbiljskom promjenom onemogućene i zarobljene države koju nepravedni mirovni ugovor već šesnaest godina drži u stanju frustrirajuće hibernacije.

Immanuel Kant još je 1795. godine u Vječnom miru ustvrdio da se nijedan ugovor ne može smatrati mirovnim ako u sebi sadrži povod nekog budućeg rata. Dejtonski mirovni ugovor izasao je iz ove Kantove maksime jer onemogućuje stvarni, pozitivni mir. Negativni mir koji živimo troši sve naše ljudi, dok međunarodna zajednica šalje poruke koje nas uvjeravaju da je ne-mir koji živimo naš jedini mir i daugo neće biti drugačije.

Nema druge nego stereotipe, predrasude, ali i realno proizvedene nove kategorije koje dovode u pitanje budućnost i sposobnost zemlje da bude država, dovoditi stalno u pitanje permanentnim radom, kritičkim interpretacijama, pritiscima, intelektualnim dinamizmom, novom afirmacijom snažnog i predanog civilnog društva, lobiranjima i ohrabrujućim mirovnim praksama koje će donositelje odluka u svjetskoj i domaćoj politici zainteresirati da otvore uši za prave a ne krive riječi.

Budu li gluhi, Bosna i Hercegovina će ostati dugotrajna figura nasilja, što će evropsku kontinentalnu utopiju od Iberije do Kavkaza učiniti fantazmagorijom, s onu stranu Cooperovog postmodernog raja. Ostaje nuda da se naslov njegove knjige (na našem jeziku Slom država...) neće odnositi na Bosnu i Hercegovinu.

Postoji li mogućnost obnove etničkog nasilja u BiH?

Od proljeća do jeseni 2011. godine nevladine organizacije Vijeće za demokratizaciju politike (Democratization Policy Council) i Atlantska inicijativa proveli su detaljno istraživanje sigurnosnih rizika u Bosni i Hercegovini. Analizom su obuhvaćeni faktori koji bi mogli oslobođiti potencijale za moguću obnovu etnički motiviranog nasilja i oružanih sukoba. U tekstu koji slijedi prenosimo sažetak zaključaka i političkih preporuka iz te studije.

* * *

Pišu: Vlado Azinović,
Kurt Bassuener, Bodo Weber

Jasno je da značajan porast huškačke retorike, nastavak i produbljivanje nefunkcionalnosti vlade, rastući ekonomski problemi i socijalne tenzije stvaraju veliki dodatni pritisak na vladajuće elite i povećavaju mogućnost – te potencijalnu ozbiljnost – loših političkih prosudbi

Vlado Azinović je docent na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Kurt Bassuener je viši saradnik u Vijeću za demokratizaciju politike u Sarajevu

Bodo Weber je viši saradnik u Vijeću za demokratizaciju politike u Berlinu

ULOГА МЕДУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ – STVARANJE OKRUŽENJA U KOJEM NEMA ПРАВИЛА

Prepostavke na kojima počiva aktuelna međunarodna politika prema Bosni i Hercegovini i posljedična promjena stava od početka 2006. godine glavni su faktori u stvaranju sadašnjeg političkog i društvenog okruženja. Nespremnost da se održe i primijene dejtonski mehanizmi za provedbu i izvršavanje – OHR i EUFOR – te da se pređe na pristup 'blage sile' stvorili su okruženje u kojem nema pravila i u kojem se političari osjećaju slobodnim da bez utezanja rade na ostvarivanju svojih neostvarenih ciljeva. Iako je jasno da sadašnji pristup ne funkcioniра, nema kolektivne političke volje za preispitivanjem njegovih temelja. Rezultat takve situacije su sve veće podjele unutar Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira između članova koji vjeruju da će instrumentarij EU-a za proširenje biti dovoljan da se spriječi daljnje pogoršanje situacije s jedne strane (Njemačka, Francuska, Italija, Španija, Rusija te same institucije EU-a) i onih koji su sve više skeptični i frustrirani zbog takvog pristupa s druge strane (SAD, Velika Britanija, Turska, Japan, Kanda i povremeno Nizozemska). U nedostatku jedinstva i liderstva, ova politika i dalje funkcioniра po principu birokratskog autopilota aktiviranog 2005. godine, što povećava vjerovatnoću te potencijalnu ozbiljnost loših političkih prosudbi bosanskohercegovačkih lidera.

Časopis „DEMOKRACIJA I SIGURNOST U JUGOISTOČNOJ EVROPI“ je dostupan u online biblioteci za Centralnu i Istočnu Evropu (Central and Eastern European Online Library (C.E.E.O.L.) (<http://www.ceeol.com>).

